

осучаснення системи навчання, систематичного складання прогнозів затребуваності професій та спеціальностей, удосконалення організаційних форм і збільшення фінансування державної системи профтехосвіти» [2, с. 129-130]. Тільки в єдності зусиль держави і педагогів до професійних училищ надходитимуть вступники не за залишковим принципом, а ті, які дійсно мають здібності до певної професії і успішно подолали хибні думки, які, на жаль, склалися останнім часом у суспільстві щодо другосортності професійної освіти. Потреба України у робітниках – майстрах своєї справи має бути в найближчі роки вдоволена.

Список використаних джерел:

1. Криволапчук М.В. Історія становлення та розвитку системи професійно-технічної освіти України / М.В. Криволапчук [Ел. ресурс]. – Реж. доступу до дж. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdu_2013_226_214_19.pdf
2. Новіков В.М. Розвиток професійно-технічної освіти в умовах децентралізації системи управління в Україні / В. М. Новіков // *Demography and Social Economy*. – 2017, № 2 (30). – С. 126–137.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ЯК ПРИРОДНИЧОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Білаш В.П., Біланова Л.П., Звягольська І.В.
(Полтава, Україна)

Науку можна визначити як особливий рід інтелектуальної діяльності, направлений на пізнання самої людини, навколишнього його світу і Всесвіту. Вона є продуктом історичного розвитку людства і його відображенням. Але в той же час в розвитку науки виявляються власні закони. Головний з них полягає в спадкоємності, яка виражається в поступовому накопиченні знань і передачі їх від одного покоління вчених наступним. В історичному плані простежується диференціація наук, коли від однієї материнської гілки відокремлюються і виростають дочірні галузі. Важливе значення має також взаємодія суміжних наукових дисциплін, на стику яких зароджуються нові галузі науки. В свою чергу, на всіх етапах історичного розвитку наука тісно пов'язана з практичною діяльністю людини [1]. Стан науки і її прогрес в кожен історичну епоху визначає ряд чинників. Розглянемо їх стосовно анатомії.

1. *Методи дослідження.* Свого часу академік І.П. Павлов писав: «Наука рухається поштовхами в залежності від успіхів, що робляться методикою. З кожним кроком методики вперед ми як би піднімаємося на ступінь вище, з якої відкривається нам широкий горизонт з небаченими раніше предметами». Історія дисципліни «Анатомія людини» – це в значній мірі історія розвитку методик, застосовуваних для пізнання форм і будови людського тіла. Через методику здійснюється і вплив на анатомію таких наук, як фізика, хімія, математика [4].

2. *Зв'язок з практикою.* Відносно анатомії це перш за все зв'язок з медициною, яка в усі часи була головним двигуном анатомії. Але й інші галузі практичної діяльності людини сприяли розвитку деяких розділів анатомії. Сюди

можна віднести образотворче мистецтво, фізична культура і спорт, різні види професійної діяльності, виховання і навчання дітей, космонавтика [3].

3. *Релігійні віяння епохи.* На розвиток анатомії накладали відбиток філософські вчення, моральні та етичні погляди і особливо релігія, яка протягом багатьох століть була гальмом анатомії.

4. *Загальний стан науки,* прогрес інших, особливо самих суміжних з анатомією дисциплін: біології, фізіології, антропології, порівняльної анатомії, ембріології, генетики, а також фізики, хімії, математики, кібернетики.

Вихідним і історично первинним методом вивчення будови тіла людини і тварин є розчленовування та аналіз, що супроводжувалися ретельним описом досліджуваних об'єктів. Переважання описового напрямку в практиці досліджень призвело до виділення описової анатомії [2]. Накопичений нею фактичний матеріал виявився фундаментом для розмежування декількох форм описової анатомії. Залежно від плану викладу цього матеріалу розрізняють систематичну, топографічну і пластичну анатомію, а також відгалуження анатомії: динамічну, вікову, типову, рельєфну, проєкційну анатомію і рентгеноанатомію.

Систематична анатомія описує форму, будову і розташування органів по системах. Спочатку викладається остеологія – вчення про кістки, складові скелета – тверду основу тіла; потім синдесмологія – вчення про з'єднання кісток, найважливішою частиною якої є артрологія – вчення про суглоби; потім міологія – вчення про м'язи. Будова органів травлення, дихання, сечовиділення і статевих органів входить в спланхнологію – вчення про нутрощі. Особливими розділами анатомії є ангіологія, присвячена вивченню судинної системи (кровоносні і лімфатичні судини, лімфовузли); неврологія, що вивчає спинний і головний мозок і периферичні нерви; естезіологія, що вивчає органи чуття; ендокринологія, що вивчає органи внутрішньої секреції.

Рентгеноанатомія – особливий розділ анатомії, що виділився в зв'язку із застосуванням відкритих К. Рентгеном променів для вивчення будови організму людини і тварин. Вона спирається на дані, отримані за посмертних

досліджень ділянок тіла і органів, так і при діагностичній рентгеноскопії і рентгенографії. Дані рентгеноанатомії слугують однією з основ функціональної, динамічної анатомії. Останнім часом все більшого значення набуває вивчення анатомії на живій людині за допомогою комп'ютерної томографії, ехолокації і магнітнорезонансної томографії.

Динамічна анатомія, або кінезіологія, вивчає різноманітні рухи людського тіла й ті морфологічні зміни в організмі, які при цьому відбуваються. Отримані результати використовуються в спортивній медицині.

Топографічна анатомія описує форму і будову органів за ділянками тіла, причому особлива увага звертається на взаємне просторове розташування органів, їх ставлення до кровоносних судин і нервів. Топографічній анатомії найбільшою мірою притаманний прикладний, практичний характер (звідси виникли назви «хірургічна анатомія», «клінічна анатомія»).

Рельєфна анатомія, на відміну від топографічної анатомії, вивчає живу людину, а не труп. Вона включає в себе систематизацію відомостей про нормальний рельєф різних ділянок людського тіла, варіабельність деталей рельєфу, вікових та статевих особливостей рельєфу, індивідуальної мінливості анатомічних утворень, що становлять зовнішній контур тіла, і нарешті, про зміну рельєфу при різних патологічних станах.

Пластична анатомія звертає головну увагу на статику і динаміку зовнішніх форм тіла, а внутрішню будову розглядає переважно для того, щоб зрозуміти виразність зовнішніх форм тіла людини. Вивчаючи їх, лікар може судити про зміни фізичного і психічного стану хворого. Пластична анатомія має велике прикладне значення для образотворчого мистецтва – живопису, графіки, скульптури, мистецтва кіно і театру. Пластична анатомія представляє великий інтерес і для лікаря, який, спостерігаючи зміни зовнішніх форм тіла, судить про зміни будови тіла здорової і хворої людини.

Вікова анатомія ставить за мету вивчити анатомічні особливості організму у віковому аспекті. *Типова анатомія* вивчає співвідношення між зовнішніми формами тіла і його внутрішньою будовою. *Проекційна анатомія* вивчає проєкцію органів на поверхню тіла людини.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що враховуючи вимоги часу, стрімкий розвиток сучасних технологій, перед анатомічною наукою відкрилися нові горизонти розвитку та становлення: анатомія відкрила нові методи досліджень, глибоко проникла в морфологічну організацію людського тіла, постійно накопичує нові факти та закономірності, цим самим підтверджуючи свою важливу роль в системі природничих наук, теоретичних основ медицини.

Список використаних джерел:

1. Свінцицька Н.Л. Вплив наукових досліджень викладача на формування сучасного лікаря / Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: Навчально-наукова конференція з міжнародною участю 26 березня 2015 р. м. Полтава. – Полтава, 2015. – С. 213–214.
2. Свінцицька Н.Л. Деякі питання оптимізації навчального процесу з дисципліни «Анатомія людини» / Н.Л. Свінцицька, А.Л. Каценко, В.В. Литовка / Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVI Каришинські читання): матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 30-31 травня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 279–280.
3. Шерстюк О.А. Изучение трехмерной организации паренхиматозных и полых органов человека при помощи инъекционно-коррозионного метода / О.А. Шерстюк, Я.А. Тарасенко, Т.Ф. Дейнега [и др.] // Світ медицини та біології. – 2012. – №2. – С.205–209.
4. Шерстюк О.О. Стереоморфология: история и перспективы ее развития для теории и практики медицины / О.О. Шерстюк, Н.Л. Свинцицкая, Р.Л. Устенко [и др.] // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20, вип. 1 (69). – С. 186–192.

ВЗАЄМОДІЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Большая О.В.
(Полтава, Україна)

Взаємодія стейкхолдерів із закладами вищої освіти є невід’ємною складовою системи забезпечення якісної підготовки сучасних менеджерів освітнього кластеру. Налагодження взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг виступає гарантією сталого економічного розвитку держави.